

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ФАКУЛЬТЕТ ФІЛОСОФСЬКИЙ
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ**

Затверджено

На засіданні кафедри філософії
філософського факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 1 від 29.08.2023 р.)
Завідувач кафедри філософії

доктор філос. наук, проф. Карась А. Ф.

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЛОСОФІЯ»
що викладається в межах ОПП Інформатика
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
для здобувачів зі спеціальності 122 «Комп'ютерні науки»
(факультет прикладної математики та інформатики, 4 курс)**

Львів 2023р.

Назва курсу	Філософія
Адреса викладання курсу	Львівський національний університет ім. Івана Франка м. Львів, вул. Університетська, 1.
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Філософський факультет, кафедра філософії
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	<i>Галузь знань</i> 12 Інформаційні технології; <i>спеціальність</i> 122 Комп'ютерні науки;
Викладач	Джунь Валерій Володимирович, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії
Контактна інформація викладача	valeriy.dzhun@lnu.edu.ua Телефон: (032) 239-43-72
Консультації по курсу відбуваються	Що понеділка з 15.00 до 16.00 год, авд 316, вул. Університетська, 1.
Сторінка курсу	http://filos.lnu.edu.ua/employee/dzhun-v-v
Інформація про курс	Дисципліна «Філософія» є нормативною дисципліною зі спеціальності: комп'ютерні науки для освітньої програми «Інформатика», яка викладається в VII семестрі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація курсу	У курсі філософії головна увага зосереджена на проблемах розвитку філософського знання у контексті європейської і світової цивілізації. Українська філософська думка органічно вплетена в контекст всіх тем лекційних занять. Вивчення курсу філософії є важливим для забезпечення майбутніх фахівців необхідними теоретичними основами світосприйняття, та застосування отриманих знань у практичній площині. Навчальним планом передбачено читання лекцій, проведення семінарських занять.
Мета та цілі курсу	Мета: дати студентам цілісне уявлення про специфіку філософського знання, особливості вирішення філософією проблем, які хвилювали і продовжують хвилювати людство, розкрити творчу роль філософії в сучасній культурі, обґрунтувати необхідність засвоєння філософського знання. Цілі курсу: допомогти студентам скласти чітке уявлення про філософію і її мову, засоби і методи, поняття і категорії, про історію філософської думки та її сучасні проблеми; освоєння студентами ролі та місця філософської україністики та культури України в контексті світового філософського процесу.

Література для вивчення дисципліни

Базова:

1. Актуальні проблеми філософії ХХ–ХХІ століть: навч.посібник/І.В.Карівець, В.Л.Петрушенко, С. М. Повторева і ін.; за заг. ред. д-ра філос. наук І. В. Карівця. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2021. 240с.
2. Баумейстер А. Вступ до філософських студій, або інтелектуальні подорожі до країни Філософії. – К.: Мала академія Наук України, 2017. – 238 с.
3. Губерський Л. Філософія. Базовий підручник для студентів вищих навчальних закладів – К.: Фоліо, 2018. <https://book-ye.com.ua/catalog/filosofiya/filosofiya-bazovyj-pidruchnyk-dlya-studentiv-vyshchychykh-navchalnykh-zakladiv/>
4. Філософія як рефлексія духу. Навч. посібник / Людмила Рижак. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. – 640 с.
5. Філософія: підручник / Людмила Рижак. – Вид.2-ге, перероб., доп. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2022. – 650 с.
6. Фюрст М., Трінкс Ю. Філософія. К. : Дух і Літера, 2019. URL: https://drive.google.com/file/d/1dcTcUnoZvg45gfJH2Y_cZ15Mg5P-dsqr/view

Додаткова:

1. Чижевський Д. Нариси з історії філософії на Україні.: URL : <http://litopys.org.ua/chyph/chyph.htm>
2. Карась А. Мітологія як горизонт розуміння та її естетичне і соціально-політичне проявлення. Вісник Львівського університету. Серія: філософські науки. 2019. № 22. С. 14–33. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnu_philos_2019_22_4
3. Попович М. Філософія свободи. Харків : Фоліо, 2018. С. 377–385. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Popovych_Myroslav/Filosofii_svolody/
4. Платон. Апологія Сократа : URL : https://chtyvo.org.ua/authors/Plato/Apolohia_Sokrata/
5. Дахній А. Нариси історії західної філософії ХІХ – ХХ ст.: навчальний посібник. Львів : ЛНУ імені І. Франка, 2022. 486 с.
6. Ірвін В. Жити змістовно: філософія радості від античних стоїків. Київ: Yakaboo Publishing, 2021. С. 259–284. URL: https://drive.google.com/file/d/1oWXCBErZfP_z1rinQyuzcInVMkPI9FJ/view
7. Лютий Т. Пригоди філософських ідей Західного світу. Київ: Темпора, 2021
8. Лютий Т. Скворода. Самовладання. Київ : Темпора, 2022.
9. Марк Аврелій. Наодинці з собою / пер. з грецьк. Р. Паранько. Львів : Вид-во «Апріорі», 2018. 184 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Avrelii_Mark/Naodyntsi_z_soboiu/
10. Пінкер С. Добрі янголи людської природи. Чому у світі панувало насильство і чи стало його менше?. Київ : Наш Формат, 2022.
11. Пінкер С. Просвітництво сьогодні. Київ: Наш формат, 2019. С. 544–569; 585–598 (електронна книга). URL: https://drive.google.com/file/d/1KwMWOJ_dI82tC02ot_fIO6R4Sr2mMjXz/view
12. Попович М. Філософія свободи. Харків : Фоліо, 2018. С. 377–385. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Popovych_Myroslav/Filosofii_svolody/
13. Фюрст М., Трінкс Ю. Філософія. К. : Дух і Літера, 2019. URL:

	<p>https://drive.google.com/file/d/1dcTcUnoZvg45gfJH2Y_cZ15Mg5P-dsqr/view</p> <p>14. Харарі Ю. 21 урок для 21 століття / пер. з англ. Олександр Дем'янчук. Київ : BookChef, 2022.</p> <p>15. Петрушенко В.Л. Філософія: Курс лекцій. Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації. 2-е видання, виправлене і доповнене. : URL : https://chtyvo.org.ua/authors/Petrushenko_Viktor/Filosofia_Kurs_leksii/ або https://westudents.com.ua/knigi/627-flosofya-petrushenko-vl.html</p> <p>16. Фукуяма Ф. Витоки політичного порядку. Від прадавніх часів до Французької революції. – Вид-во: «Наш формат», 2018. – 576 с.</p> <p>17. Голянич М.Ю., Москаленко Ю.М. Соціальна філософія Навчальний посібник. — Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2019. - 352 с.</p> <p>18. Комунікація і культура в глобальному світі. – К.: Дух і літера, 2020.</p> <p>19. Людина і суспільство. Кол. монографія. Т.1. Переусвідомлення буття людини під впливом глобальних викликів: ідентичність і свобода самовираження. – Львів: ЛНУ, 2022</p> <p>20. Мельник В. Формування нової соціокультурної реальності. – Львів: ВЦ ЛНУ імені Івана Франка, 2017.</p> <p>21. Філософія сучасної науки і техніки. Підручник / Е. Семенюк, В. Мельник. Вид. 2-е, – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2017. – 364 с.</p> <p>22. Фукуяма Ф. Ідентичність. Потреба в гідності і політика скривдженості. Пер. з англ. пер. з англ. Тетяна Сахно. – 2-ге вид. – К. : Наш Формат, 2020.</p> <p>23. Джунь В.В. Філософія й популізм у сучасному українському світі //Тези звітної наукової конференції філософського факультету / Відп. за випуск Л. Рижак, Н. Жигайло. – Львів, 2023. – Вип. 20. – С.28-30.</p>
Тривалість курсу	один семестр
Обсяг курсу	<p>32 годин аудиторних:</p> <p>16 годин лекцій</p> <p>16 годин семінарських занять</p> <p>58 годин самостійної роботи</p>
Очікувані результати навчання	<p>Після завершення курсу студент має:</p> <p>Знати: основні теоретичні положення, важливі вузлові проблеми усіх тем програми; визначення фундаментальних філософських категорій зі сфер онтології, антропології, персоналізму, гносеології та епістемології, аксіології, філософії культури; орієнтуватися в першоджерелах, основній сучасній філософській літературі і філософській україністиці.</p> <p>Вміти: поєднувати знання соціально-наукові так і гуманітарні в цілісний образ світу, застосовувати отримані знання для аналізу сучасних світоглядних проблем і виформування власної позиції в їх вирішенні.</p> <p>Курс «Філософія» забезпечує набуття таких загальних компетентностей: ЗК1, ЗК 6, ЗК7, ЗК10, ЗК13, ЗК15; та програмних результатів навчання: ПРН 20.</p>

Ключові слова	Світогляд, філософія, знання, міф, релігія, наука, постмодерн ментальність, національне, загальнолюдське, парадигма, метафізика, онтологія, гносеологія, філософська антропологія, раціоналізм, соціальна філософія.
Формат курсу	Очний.
теми	ДОДАТОК (схема курсу)
Підсумковий контроль, форма	Залік у 7 семестрі
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з гуманітарних дисциплін.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Дебати, проблемно-пошукові семінари, ситуативне моделювання, техніки опрацювання дискусійних питань, усне опитування
Необхідні обладнання	проектор, роздаткові матеріали (за потреби), підключення до мережі Інтернет.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Політика виставлення балів. Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою за результатами поточної успішності. Бали нараховуються так:</p> <ul style="list-style-type: none"> • практичні: 40-50% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 40-50; • розвиваючі тестові завдання по п'яти темах(їх два): 20% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 20; • ведення термінологічного словника та участь в панельній дискусії – 30% - максимальна кількість балів – 30. <p>Підсумкова максимальна кількість балів 100.</p> <p>Письмові роботи: передбачається, що в межах самостійної роботи чи підготовки до семінарського заняття, впродовж семестру студенти можуть написати одне есе на основі творчої інтерпретації тексту філософського першоджерела чи науковий реферат по запропонованих до розділів темах. Обсяг есе: 2-3 ст., обсяг наукового реферату 6 -7 стр. Оцінювання: 5 балів максимум. Вимоги до написання наукового реферату в методичних матеріалах для студентів нефілософських спеціальностей на персональній сторінці лектора на кафедрі філософії (https://filos.lnu.edu.ua/employee/dzhun-v-v).</p> <p>Академічна доброчесність: Очікується, що як усні доповіді так і можливі письмові творчі роботи студентів будуть свідченням їх здатності критично відчитувати філософські тексти та на основі актуалізації універсальних філософських проблем будувати моделі для розуміння злободенних реалій українського соціокультурного простору. Жодна з форм академічної недоброчесності не толерується.</p> <p>Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти будуть присутніми на лекціях та практичних заняттях курсу. Відпрацювання пропущених семінарських занять практикуватиметься лише для студентів, які його пропустили з поважних причин.</p> <p>Література. Джерела, яких студенти не зможуть знайти самостійно, можуть бути за запитом студентів надані викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам.</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

ДОДАТОК. Схема курсу “Філософія”

Тиж. / дата / год.-	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)* *лекція, самостійна, дискусія, групова робота)	Література.*** Ресурси в інтернеті	Завдання, год с/р	Термін виконання
1-й 2 год.	Тема №1.Філософія,її проблематика і структура. 1.Світогляд і філософія. 2.Структура, типологія і функції світогляду. 3.Предмет і функції філософії. Структура філософського знання.	Лекція	Базова: 1, 2, 4, 6 Додаткова: 2, 4, 7, 8	Термінологічний словник	3 год
2-й 2год.	<i>Тема№1. Філософське осмислення дійсности</i> 1. Світогляд і філософія. Поняття і структура світогляду. Функції світогляду. 2. Історичні типи світогляду та їх прояв у світогляді сучасної людини. 3. Світогляд і ментальність. Риси української ментальності, їх прояв у світогляді. 4. Виникнення та основні етапи розвитку філософії: класична, некласична (модерна), постмодерна філософія. 5. Д.Чижевський про особливості розвитку української філософії. 6. Предмет і функції філософії. Філософія і наука, філософія і філологічні дисципліни.	Семінар	Базова: 2, 4, 6 Додаткова: 2, 4, 7, 8	Основні поняття та категорії філософії	6 год
3-й 2 год	Тема№2.Реальність і буття. 1.Філософський смисл проблеми буття. 2.Проблема свідомості у філософії.	Лекція	Базова: 1, 3, 4 Додаткова: 5-7, 15, 22	Основні поняття за темою	3 год

4-й 2год	<p><i>Тема №2.Онтологія</i></p> <p>Основні терміни онтології. Різновиди онтологій. (моністичні погляди; спіритуалістичний, монізм; матеріалістичний монізм. Онтологічний дуалізм. Р. Декарт. Плюралізм буття в сучасній філософії. Структура буття і її категоріальне вираження. Буття духовного. Ідеальне. Свідомість, самосвідомість, мова. Свідомість і несвідоме, проблема їх існування.</p>	Семінар	<p>Базова:</p> <p>1,3, 4</p> <p>Додаткова: 5, 6, 7, 13, 15, 22</p>	Виконання тестових завдань	3 год
5-й 2год	<p><i>Тема №3.Проблема людини у філософії</i></p> <p>1. Феномен людського життя. 2. Основні тлумачення походження людини. 3. Екзистенціальні і історичні дихотомії людини. 4. Іманентність і трансцендентність людини.</p>	Лекція	<p>Базова:</p> <p>1, 2, 5</p> <p>Додаткова: 4, 7, 15, 17, 19</p>	Основні терміни та поняття з розділу Проблема людини	3 год
6-й 2год	<p><i>Тема № 3.Філософська антропологія.</i></p> <p>1. Людина як предмет філософського аналізу. 2. Наукові погляди на природу людини: антропологічні, соціологічні, психологічні теорії. Межі науки у вивченні людини. 3. Проблема сутності і існування людини. Екзистенціальні і історичні дихотомії людини. 4. Іманентність і трансцендентність людини. 5. Самоцінність людського життя. Сенс життя.</p>	Семінар	<p>Базова:</p> <p>1, 2, 3, 6</p> <p>Додаткова: 1, 6, 10, 15, 17</p>	4 Виконання тестових завдань	3 год

7-й 2год ·	Тема№4. Людина в суспільстві. Філософія особи. 1. Історичний екскурс у проблему особи. Поняття особи. 2. Особа перед проблемою автентичності: прикмети особи.	Лекція	Базова: 1, 3, 5 Додаткова: 1, 6, 10, 17, 19	Укладання термінологічного словника	3 год
8-й 2год ·	Тема №4.Персоналізм. 1. Особа у філософських концепціях сучасності. 2. Особа і особистість в українському гуманітарному дискурсі. 3. Поняття і прикмети особи. 4. Свобода - сутність, прагнення і право особи (В.І.Шинкарук).	Семинар	Базова: 6, 12 Додаткова: 4, 7, 15	Письмові міркування щодо висловлення Володимира Шинкарука про свободу	3 год
9-й 2год ·	Тема..№5. Філософський аналіз пізнання. Особливості філософського підходу до аналізу пізнавальної діяльності. 2.Пізнавальні здатності людини.	Лекція	Базова: 3, 4, 5 Додаткова: 5, 16, 21, 22		3 год
10-й 2год	Тема 5.Гносеологія. 1. Онтологія і гносеологія. Суб'єкт і об'єкт пізнання. 2. Проблема предмету і джерел пізнання. 3. Форми чуттєвого і раціонального пізнання. Роль інтуїції в пізнанні. 4. Поняття знання і його види. Особливості повсякденного знання. Істина і фальш. Класична і неklasичні теорії істини. Критерії істини.	Семинар	Базова: 1, 4, 5 Додаткова: 7, 13, 15, 20	Виконання тестових завдань	3 год
11-й 2год ·	Тема №6. Наукове пізнання. 1. Епістемологія і гносеологія. Наука як спеціалізована форма пізнання. 2. Рівні наукового пізнання. 3. Проблема істини в науці.	Лекція	Базова: 1, 3, 4, 5 Додаткова: 5, 16, 21, 22	Укладання термінів за темою	3 год

12-й 2год	<p><i>Тема №6. Епістемологія.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Гносеологія і епістемологія. Наука як спеціалізована форма пізнання і як сфера суспільної діяльності. Рівні наукового пізнання та критерії їх розрізнення. Метод і методологія. Багаторівневість методологічного знання. Засади та форми наукового пізнання. Місце мовознавчих наук у життєдіяльності суспільства. 	Семинар	<p>Базова: 1, 4, 5</p> <p>Додаткова: 7, 13, 15, 20, 21</p>	Виконання тестових завдань	3 год
13-й 2год	<p><i>Тема №7. Суспільство як предмет філософського дослідження.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Загальні зауваження..Суспільство як предмет філософського пізнання. Основи суспільства. Структура суспільства та форми регуляції суспільних відносин. 	Лекція	<p>Базова: 1, 3, 5, 6</p> <p>Додаткова: 13, 17, 19, 22</p>	Укладання термінів та понять за темою	3 год
14-й 2год	<p><i>Тема №7. Філософія суспільства.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Суспільство як об'єкт філософського аналізу. Індивідоцентризм і соціоцентризм. Основи суспільства: природні, економічні, духовні. Структура суспільства і регуляція суспільних відносин. Політика і держава як форми регуляції суспільних відносин. 	Семинар	<p>Базова: 1, 3, 5, 6</p> <p>Додаткова: 13, 17, 19</p>	Підготовка до участі в панельній дискусії про співвідношення людини та суспільства	3 год
15-й 2год	<p><i>Тема №8. Філософія історії.</i></p> <p>Філософське вчення про вартості. Філософія культури. Філософське розуміння культури.</p> <ol style="list-style-type: none"> Загальні зауваження. Методології дослідження історії. Філософія історії і сучасність. Виникнення проблематики вартостей та їх визначення. Структура вартостей. Вартості і дійсність. 	Лекція	<p>Базова: 1, 2, 3, 4, 6</p> <p>Додаткова: 14, 18, 19, 22</p>	Участь в діалозі про вартості та їх значення в житті людини. Написання есе за темою.	3 год

	<p>Здійснення вартостей в індивідуальному та суспільному житті. Умови реалізації вартостей у сучасному житті (А.Гжегорчик).</p> <p>3. Філософія і культура: розуміння культури. Проблема типології культури. Структура культури. Культура і цивілізація. Культура як здійснення вартостей.</p> <p>4. Основні теорії культури. Проблема повноти культури в структурі культури. Культура та цивілізація, критерії їх розрізнення. Футурологічні концепції ‘суспільства культури’.</p>				
16-й 2год	<p><i>Тема №8.</i> <i>Філософське розуміння історичного процесу.</i> <i>Аксіологія.</i></p> <p>1. Людина і історія. Історія суспільства як предмет філософського пізнання. Класичний етап розвитку філософії історії: прогресистський, регресистський та циклічний напрями. Некласична філософія історії: формаційна, цивілізаційна, стадійна моделі. Проблема сенсу історії. Сучасні підходи до філософії історії.</p> <p>2. Онтологія і аксіологія. Основні теорії вартостей. Поняття і структура вартостей. Проблема ієрархії вартостей. Істина, добро, краса як вартості і їх роль у самовизначенні особи. Онтологічні і аксіологічні функції праці. Службова роль праці стосовно інших вартостей. Щастя як органічний вияв екзистенції людини.</p>	Семінар	<p>Базова: 2, 3, 4,6</p> <p>Додаткова: 14, 18, 19, 22</p>	Участь в підсумковій дискусії за темами лекцій курсу. Підготовка до заліку.	7 год